

Jubileum met een jukebox

Theater Feestbeest Tom Lanoye verpakt veertig jaar schrijverschap in een jazzy literaire medley en legt zo zelf de kers op zijn verjaardagstaart.

Jubileum Lanoye
Tom Lanoye/Behoud de Begeerte
★★★★☆
Op tournee tot 1/6.

Wellicht had hij elke reden aangegrepen om op het podium te kruipen. Tom Lanoye doet het te graag, en of hij nu 60 jaar zichzelf, 40 jaar schrijverschap of 30 jaar met zijn grote liefde René viert (hij doet het alle drie): de taal eert en fêteert hij hoe dan ook. In geboortestad Sint-Niklaas, waar hij zijn Vlaamse tournee met Behoud de Begeerte affrapt, heeft Lanoye een klassiek zinnetje uit de ouderlijke slagerij tot motto gebombardeerd: 'Mag het ietsje meer zijn?'

Twee uur lang graait de kleinste onder onze literaire grootheden in zijn grabbelton met *greatest hits*. Het eerste deel heeft alles van een uitgebalanceerde festivalset. Bindteksten met grappen over Schild & Vrienden en Mia Doornaert. Crowdpleasers, met een hilarische masturbatiescène op twee kalfslapen uit de slagerij. Een ontroerende ballad uit *Sprakeloos*, waarin hij zijn stervende moeder bezingt. En zelfs een bisnummer: in de pauze zingt Lanoye doodleuk verder in het Engels-Nederlandse trashtaaltje van zijn Shakespeare-marathon *Ten oorlog*.

Het meer egale tweede gedeelte

is eigenlijk al de afterparty. Geflankeerd door zijn jazzcombo Bloednoot beent Lanoye met reuzenstappen door *Fort Europa*. In die theaternovelle uit 2005, die Bloednoot twee jaar geleden al eens bewerkte, leggen enkele Europaverlaters een continent vol tegenstrijdigheden bloot. 'Wij hebben uitgevonden dat iedereen gelijk is, en daarom zijn wij superieur.' Actueel kon de tekst amper worden.

Verwacht echter geen synthese van het boek: Lanoye improviseert zijn selectie bij elkaar. Bij Bloednoot is repeteren uit den boze: dit is snedige taal jazz die meedeint op de wilde uithalen van drummer Teun Verbruggen en contrabassist Nicolas Rombouts. Tornado Tom spuwt en schmiert, rapt en ratelt. Literatuur op haar geïst.

Toch mocht het ietsje meer zijn. Deze thuismatch doet niets wat Lanoye niet eerder deed. De jarige zegt het zelf halverwege zijn feest: *Jubileum Lanoye* is een jukebox. Maar die doet wel verhopend dat het liedje van deze Lanoye, met zijn zeldzame présence en ontzagwekkende taal, nog lang mag blijven luiden. *Play it again*, Tom!

GILLES MICHIELS

doet aan de verwachtingen van het publiek. Wat we maken of willen maken, moet altijd gemaakt zijn met een publiek in gedachten.'

Het globale bioscoopaanbod is tegelijk al enorm, zoals u zelf aangeeft. Met grote moeite lokten Vlaamse films als 'Zagros' en 'Facades' een povere 10.000 bezoekers. Is het een piste om kleinere films meteen via video on demand aan te bieden?

(wikt zijn woorden) 'Het VAF promoot vandaag nog altijd het grote scherm en dat zal allicht zo blijven. Een bioscooprelease blijft tenslotte de locomotief. Alleen zullen we voor een aantal films veel creatiever te werk moeten gaan. Adil El Arbi en Bilall Fallahs eigenzinnige gebruik van social media voor *Patser* was bijvoorbeeld ronduit briljant. Tegelijk heeft het geen zin om naïef te zijn. Voor een film als *Zagros*, die ik zeer waardevol vind, blijft 100.000 bezoekers een utopie. Is dat een reden om die niet te maken? Ik vind van niet.'

'De films die we maken, moeten altijd gemaakt zijn met een publiek in gedachten'

Waar ziet u kansen voor de Vlaamse film die vandaag onbenut blijven?

'Op anderhalf uur hiervandaan bevindt zich een markt van 20 miljoen mensen die ook Nederlands praten. Tv-fictie wisselen we nu al uit. Als we onze markt willen vergroten, waarom dan niet daar beginnen? Daar voer ik met het Nederlands Filmfonds gesprekken over. Als we aan beide kanten financieel en artistiek substantieel investeren, dan geloof ik dat het een redelijke kans op slagen heeft. Films als *Patser* en *Vele hemels* hebben onlangs bewezen dat het kan.'

Welke grote accenten wilt u nog meer leggen als intendant?

'Om de kloof met tv-werk te verkleinen is het belangrijk dat film scenaristen meer middelen krijgen om research te doen, te schrijven en herschrijven. Naast de promotie die we voeren op buitenlandse festivals moeten we ook de middelen optrekken die naar de lancering van onze films op de binnenlandse markt gaan. Een kleine, Amerikaanse arthousefilm heeft nu een promotiebudget dat al gauw vijfmaal hoger ligt. Dat is een ongelijke strijd.'

U opperde eerder al het idee om tweejaarlijks een Vlaamse film te maken met een groter budget.

'Ik heb het dan over een film die iets zegt over ons. Dat kan gaan over Flandriens, maar net zo goed over Lernout & Hauspie en de link met de huidige Siri-technologie. Jongeren halen vandaag hun wereldbeeld voor een groot deel uit audiovisueel materiaal, en dat is veelal buitenlands. Als we straks nog willen weten wie we zijn en waar we voor staan, denk ik dat we onze inspanningen op dat vlak moeten verdubbelen. Dat is mijn pleidooi bij de overheid.'

'Voor een film als "Zagros" blijft 100.000 bezoekers een utopie. Is dat een reden om die niet te maken? Ik vind van niet.' © Fred Debrock

U pleit voor een numerus clausus voor de filmopleidingen in Vlaanderen?

'Ik ben niet het type persoon dat in de pers zegt wat moet of niet, maar het is belangrijk om een oplossing te vinden. Met het geld van de gemeenschap investeren we in deze jonge mensen, terwijl velen nadien niet de steun vinden om hun droom waar te maken. Dan is die investering een maat voor niks geweest. Dat kan niet de bedoeling zijn.'

'Loft' lokte tien jaar geleden meer dan 1 miljoen kijkers naar de bioscoop, 'De premier' in 2016 nog niet de helft. 'Le fidèle' klokte onlangs af op amper 135.000 bezoekers. Het lijkt wel of steeds minder mensen zitten te wachten op een Vlaamse film.

'Voor een film die integraal Frans gesproken is, vind ik dat *Le fidèle* het heel goed heeft gedaan in Vlaanderen. Maar inderdaad, je voelt dat het bereik kleiner wordt. Het dwingt ons om realistisch te zijn in onze verwachtingen. Tegelijk moeten we de band met het publiek versterken. Je hoort vaak dat een bioscoopticket te duur is. Hoeveel kost een ticket voor Werchter, vraag ik dan. Iets wordt als te duur ervaren als het niet vol-

een film van KOEN MORTIER gebaseerd op een roman van DIMITRI VERHULST

ENGEL

VINCENT ROTTIERS FATOU N'DIAYE PAUL BARTEL

"EEN MEESLENDE, POËTISCHE CINEMA-ERVARING"
DE MORGEN

"OOGSTRELEND EN AANGRIJPEND. DEZE ENGEL KRIJPT ONDER JE HUID"
VRT NWS - FILMWARD

19/9/18

OFFICIAL SELECTION FILMFESTIVAL OOSTENDE 2018

OFFICIAL SELECTION tiff. toronto international film festival 2018

CSZAR PARADISO FILMS EU dS De Standaard

photography STEPHAN VAN NIELEVEN